

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

תוכן עניינים

- א. סדין בציצית ... מחייבין ... ולא יהא אלא לבן כיון דאפשר במינן לא ... כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבוא עשה וידחה את לא תעשה.....1
- ב. חמוץ בפסח ויוה"כ דכרת סמכינן אדיסקי.....3
- ג. גזירה נמי משום כסות לילה.....3
- ד. היא של בגד וכנפיה של עור חייבת היא של עור וכנפיה של בגד פטורה מאי טעמא עיקר בגד בעינן.....4
- ה. הטיל לבעלת שלש והשלימה לארבע פסולה [משום] תעשה ולא מן העשוי.....5
- ו. הטיל למוטלת ... בבל תוסיף קאי מעשה לא הוי מתקיף לה רב פפא ממאי דגברא לאוסופי קא מיכוין דלמא לבטולי קא מיכוין ובל תוסיף ליכא מעשה איכא 6
- ז. טלית שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו.....7

דף מ.

א. סדין בציצית ... מחייבין ... ולא יהא אלא לבן כיון דאפשר במינן לא ... כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבוא עשה וידחה את לא תעשה

כבר התבאר לעיל דף לט: ובמסכת יבמות דף ד: שאף על פי שפתיל תכלת האמור בתורה הוא צמר שצבוע בצבע תכלת, מכל מקום מטילין אותו אפילו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בטלית של פשתן מן התורה, מפני שכלאים הותרה בציצית¹. אבל עכשיו שאין לנו תכלת נמצא שאין אנו מקיימין המצוה בשלמותה לא הותר לנו כלאים².

ומה הוא לעשות³ חומי צמר בכסות של פשתן או חומי פשתן בכסות של צמר, אף על פי שהוא לבן לבדו בלא תכלת, בדין הוא שיהא מותר שהשעמנו מותר לענין ציצית, שהרי התכלת צמר הוא ומטילין אותה לפשתן⁴, ומפני מה אין עושין כן, מפני שאפשר לעשות הלבן שלה ממינה, וכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם יכול אתה לקיים את שתיהן הרי מוטב, ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה, וכאן אפשר לקיים את שתיהן⁵.

ועיין עוד להלן.

¹ ולהיא שזכר רמ"א שם ט בס"א דכל מיני בגדים הייבין מדאורייתא אפילו בהם היה אז מותר לנו מן התורה ציצית של צמר ופשתים יחדיו. מ"ב שם ט ז

² מ"ב שם

³ רמב"ם הלכות ציצית פרק ג הלכה ו

⁴ הנה מקור הדרשה דכלאים בציצית מותר שקיל וטרי בפרק קמא דיבמות (ד, א - ב) וקאמר דדרשינן סמוכים לא תלבש שעמנו צו"פ גדילים תעשה לך (דברים כב, יא - יב), ושקיל וטרי הא לא מופנה ואמר דלתנא דבי רי"ש מבגד ידענא דצו"פ, דילפינן מנגעים, ואכתי אצטרך, סד"א לבישה דנפיש הנייתה כל תרי מיני אסור, א"כ לשתוק קרא מיני ותיתי שעמנו מהעלאה. לרבנן מנ"ל, יחדיו למה לי, ואכתי מבע"ל לתוכף תכיפה אחת אינו חיבור, ופלא, דאי לאו יחדיו הו"א דאסור ללבוש צו"פ אף על פי שאין מחוברים כלל זה עם זה, כן הקשו בתוספות (שם ה, ב ד"ה ואכתי), ולק"מ, דאי משום זה הוי גמרינן שעמנו מהעלאה, ותמן כלאים כתיב דמשמעו ופירושו תערוכות יחדיו, ולכן פריך דסד"א דתכיפה אחת סגי, קמ"ל יחדיו שיהיו שניהם יחד בעינן וע"י תכיפה אחת מיפרקי מהדדי כו', שעמנו למה לי, ואכתי מבע"ל עד שיהא שוע וטוי ונוו, אלא כולה משעמנו נפקא, פירוש דאם לשוע טווי ונוו לכתוב רחמנא כלאים בדרך הכתוב בכמה לאוי [בהרבעה זריעה הנהגה] ואנא ילפינן כלאים כלאים מהעלאה, מה תמן דוקא שיהא שוע טווי ונוו אף בלבישה כן, וע"כ דכתב רחמנא שעמנו לאפנוייה לסמיכה לגדילים תעשה לך, וכלאים אישתראי בציצית, ותו מפשטא דלישנא ידענא שיהא שוע טווי ונוו, כן הוא נכון, ורש"י ותוספות נדחקו בזה, ולדעתי הוא פשוט. או"ש שם

⁵ אין להקשות שלא ישיל בה תכלת כיון שאפשר לקיים בה מצות ציצית בלבן של פשתן שמאחר שהתורה אמרה להטיל תכלת בציצית ולא מיקיים מצות תכלת בטלית זו אלא ע"י כלאים הוי כא"א לקיים את שתיהן דאתי עשה ודחי את ל"ת. וא"ת אמאי שרינן תכלת בטלית של פשתן שהרי אפשר לקיים שתיהם בשלא ילבש אלא טלית של צמר כבר תירצו התוס' בפרק א"נ (כתובות מ"ו) שאין זה חשוב אפשר. ול"נ דקושיא מעיקרא ליתא דכיון דדרשי' סמוכין למישרי כלאים בציצית אי אמרת דאין מטילין חומי תכלת בטלית של פשתן א"כ כלאים דשרא רחמנא היכי משכחת לה. ומיהו חומי לבן של פשתן בשל צמר אף על פי שמטיל בו תכלת נראה דכיון דלא הוצרך לדחות לאו דכלאים מפני התכלת גם מפני הלבן לא ידחה שהרי אפשר לקיים שניהם ושלא כדעת ר"ת דאי הוי ס"ל לרבינו הכי לא הוה שתיק מיניה. כס"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

דף מ:

ב. חמץ בפסח ויזה"כ דכרת סמכינן אדיסקי

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף יא. שכשמעברין בית דין את השנה כותבין אגרות לכל המקומות הרחוקים בני חו"ל⁶, ומודיעים אותן שעברוה ומפני מה עברוה כנזכר, ועל לשון הנשיא נכתבות שהנשיא כותב או אומר לאחר לכתוב בשמו לפי שהקביעות תלוי בו כמו שהתבאר, ואומר להן יודע לכם שהסכמתי אני וחברי⁷ והוספנו על שנה זו כך וכך, רצו כותבים תשעה ועשרים יום רצו שלשים יום⁸, שחדש העיבור הרשות לבית דין להוסיפו ולכתוב מלא או חסר לאנשים הרחוקים שמודיעין אותם, אבל הם לפי הראייה הם עושים אם מלא אם חסר ובאדר שני ישלחו עוד פעם להודיע מפני הפורים, ואז יודיעום אם הי' חדש מלא או חסר.

ג. גזירה נמי משום כסות לילה

חכמים אסרו⁹ ללבוש טלית של פשתן גזירה שמא יטילו ג"כ בכסות לילה, ונמצא לובש כלאים שלא במקום מצוה¹⁰. ואפילו ציצית של פשתים אסור בטלית של פשתן גזירה שמא יטיל בה ג"כ תכלת, לפיכך אין לעשות כלל טלית של פשתן כיון שהיא פטורה מן הציצית לגמרי.

במה דברים אמורים בזמן שהיה התכלת מצוי, אבל בזמן הזה כיון שאין תכלת מצוי שלא שייך למגזר שמא יטיל תכלת בטלית של פשתן, לכן אם

⁶ אבל בני א"י ידעו ע"י אנשי ירושלים וההולכים מכאן לשם חכרך חכרא אית לי. כמבואר ברש"י והרמ"ה
⁷ דרך ענוה כותב כן אף על גב דתלוי רק ברצונו אחר שהסכימו הסנהדרין.
⁸ ואין בזה קפידא כי כולן יודעין שזה תלוי בעדים שיבואו ויקדשו ע"פ הראי' והכונה על אדר ראשון שהוא התוספת ואח"כ על אדר שני ישלחו עוד פעם להודיע מפני הפורים ואז יודיעום אם הי' חדש מלא או חסר. חזו"א או"ח סי' קי"ג ובה מיושב כל מה שתמהו האחרונים על לשון רבנו ועי' במאירי בסנהדרין שנדחק ג"כ בלשון רבנו וצ"ע כונתו שם ועי' מנ"ח מצוה ד' סק"ה
⁹ שו"ע ונו"כ שם ו ומ"ב יז
¹⁰ וטעם נוסף דיש צמר שנראה כעין משי ויבואו להטיל בו ציצית של פשתן שיסברו שהוא משי ויהיה כלאים. ולפ"ז בשאר מינים שאינן משי יש להתיר. מ"ב שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אי אפשר לו רק בטלית של פשתן יש להתיר להטיל בו ציצית של פשתים¹¹.
ומותר ג"כ לברך עליו¹².

ד. היא של בגד וננפיה של עור חייבת היא של עור וננפיה של בגד פטורה מאי טעמא עיקר בגד בעינו

אין חייב בציצית אלא דבר הנקרא בגד, דכתיב (במדבר טו פסוק לח) וְעָשׂוּ
לָהֶם צִיצִית עַל פְּנֵי בְגָדֵיהֶם, ובגד הוא כל דבר הנארג באריגה ונעשה בגד¹³,
לאפוקי מלבוש של עור שאינו נקרא בגד, ואינו חייב בציצית אפילו יש לו
ארבע כנפות.

לפיכך, בגד שכנפותיו¹⁴ מעור, כלומר שבכל מקום הארוג אין שם כנף אלא
הוא עגול, ותפר בו חתיכת עור ועשה שם כנף, חייב בציצית¹⁵.

ובגד מעור שכנפותיו משאר מינים, פטור מציצית. דכתיב דברים כב פסוק
יב) אֲשֶׁר תִּכְסֶה בָּהֶן¹⁶ ואין אדם מתכסה אלא בעיקר הבגד הלכך אזלינן
בתריה

בגד שנעשה משתי חתיכות מחוברות, האחת מעור והאחת משאר מינים,
אם רובו¹⁷ משאר מינים, ויש בו שיעור טלית בחלק העשוי משאר מינים
בפני עצמו¹⁸, חייב בציצית. ואם רובו מעור ומיעוטו משאר מינים¹⁹, אפילו
יש בחלק העשוי משאר מינים כשיעור טלית, פטור מציצית.

¹¹ מ"ב שם יז יח וכתב בס"ק ח "ועיין בספר מעשה רב שהגרא"א היה ג"כ מן המקילין בזה". ובשער הציון ס"ק
כז הביא דהחיי אדם כתב דנתפשט טלית של פשתן וציצית של פשתן על פי הגרא"א ז"ל.

¹² ופשוט דאם יש לו טלית גדול של צמר יברך עליו ויכוין לפטור את זה. מ"ב שם יט

¹³ בערוך השולחן ס"ט. כתב הטעם משום שלענין מומאה כתבה התורה 'או בגד או עור' משמע שעור אינו בגד

¹⁴ שו"ע ונו"כ או"ח י ד

¹⁵ ובכף החיים סק"י. כתב שיר"ש יחמיר שלא לעשות כנף שאינו ממין הבגד.

¹⁶ מ"ב שם ט יא

¹⁷ ואם הוא מחצה על מחצה כתב בספר אפיקי מגינים סק"ג. שדינו כמו שכתב בשו"ע בסעיף ז' במלבוש

שחציו פתוח וחציו סתום מטילין אותו להומרא וחייב בציצית ואין יוצאין בו בשבת.

¹⁸ מ"ב י

¹⁹ שם יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הַנְּתָא לְמִשְׁיחָא בְּרַף הַיּוֹמִי

מסנת מנחות

בגד העשוי משתי שכבות, האחת עור והאחת משאר מינים, נחלקו הפוסקים אם חייב בציצית, י"א²⁰ שאם תחתיו תפור בעור חייבת, ואם העליון של עור פטורה כי התחתון הוא הטפל להעליון שהוא עיקר הבגד. ויש שהסתפקו²¹ לחייבו בכל אופן וכל שכן כשראו ללבישה בשני צדיו, ולכן ראוי להחמיר שלא לצאת בבגד כזה ידי חובת המצוה, ואם בא ללבושו, יטיל בו ציציות, ולא יברך עליו.

נחלקו האחרונים בבגד שעשוי ממין אחד והכנפות ממין אחר, איזה ציציות יטיל בה, י"א²² שאפשר שכיון שאינו ברור איזה נקרא מין כנף, מין הבגד או מין הכנף, צריך להטיל בה מצמר או פשתים דוקא, וי"א²³ שהציצית צריך להיות ממין הבגד ולא ממין הכנף, וכמו לענין עיקר החיוב שהולכים אחר עיקר הבגד.

ה. הַטִּיל לְבַעֲלַת שְׁלֹשׁ וְהַשְׁלִימָה לְאַרְבַּע פְּסוּלָה [מְשוּם] תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֵשׂוּי

בגד שהיו לו שלש כנפות²⁴, והטיל בהן ציציות, ושוב עשה לו כנף רביעית, אפילו לא קשר הציציות הראשונות אלא רק חוליה אחת והקשר שמעליה²⁵, הרי טלית זה פסול מן התורה. שמתחלה כשעשה בה השלש ציצית עשאם בפסול, שעדיין לא היתה הטלית בת חיוב ציצית, ואחר כך כשעשה הכנף הרביעי נתחייב בציצית, ובאותו הפעם כבר היו הציצית עשויות. והכתוב אומר (דברים כב פסוק יב) גְּדָלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע פְּנּוֹת פְּסוּלֶיךָ²⁶, משמע שיהיו הכנפות עשויות ארבע קודם שנעשו הציצית, וכאן נעשו הציצית קודם שנעשה הטלית בת ארבע כנפות, לפיכך פסולה דהוה ליה תעשה ולא מן העשוי בפסול. וצריך להתיר את הג' ציצית ראשונים

²⁰ שם יא

²¹ הגאון יעב"ץ במור וקציעה, הובא בכף החיים (ס"ק יב) ובמאסף לכל המחנות (ס"ק טז).

²² חזו"ט מ. או"ח סימן ג סקל"ג. והמנחת יצחק ח"ג סימן ב.

²³ אגרות משה או"ח ח"א סימן ב.

²⁴ שו"ע ונו"כ שם ה

²⁵ כלומר ל"ד שעשה ג' ציצית שנעשו הרוב בפסול דהיינו קודם שנעשית בת ד' אלא אפילו לא קשר אלא קשר אחד עם חוליתו מ"ב שם יג

²⁶ במ"ב יד ובלבוש הביאו פסוק זה אבל המלבי"ם בארצות החיים (סעיף ה') כתב, דילפינן מדכתיב ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, שיהיו ארבע כנפות קודם שנעשה הציצית. וכן כתב בערוך השלחן (סעיף י').

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

שעשייתן היה בפסול ולקושרן מחדש. אבל הציצית שעשה בכנף הד' א"צ להתיר כיון שנעשה בהכשר ואין פסול הראשונים פוסלין אותה²⁷.

אפילו אם מתחלה היו לה ד' כנפות עם ציצית ואח"כ נחתך כנף אחד ונעשה עגול אף שאותו הכנף תיקן אח"כ מ"מ אלו הג' ציצית ממילא נתבטלו, וצריך להתירם ולחזור ולקשרם²⁸. וי"א²⁹ שאין צריך להתיר הציציות ולקושרן מחדש. נחלקו פוסקי זמנינו בבגד שנארג מחוטי עור אם חייב בציצית או לא³⁰.

ו. הטיל למוטלת ... בבל תוסיף קאי מעשה לא הוי מתקיף לה רב פפא ממאי דגברא לאוסופי קא מיכוין דלמא לנטולי קא מיכוין ובל תוסיף ליכא מעשה איכא

הטיל ציצית³¹ על ציצית בכנף הבגד, אסור ללבוש בגד זה משום איסור "בל תוסיף".

²⁷ מ"ב שם יד, ועיין בלבוש (סעיף ה') שכתב להחמיר להתיר כל הציציות. והמגן אברהם (סק"ו) תמה עליו, דמה בכך שעדיין על הבגד ציציות פסולות, הרי אותה ציצית רביעית נעשתה בהכשר, ושכן כתב בספר לחם רב (סעיף ג'), ושכן משמע בשלחן ערוך (סימן טו סעיף ד'). ע"ש. והאליה רבה (סק"ה), ובספרו אליהו זוטא (סק"ג), כתב ליישב דברי הלבוש. והמחצית השקל (סק"ו) כתב לבאר ראית המגן אברהם מהשלחן ערוך להלן, וסיים שאין זה דיוק גמור. ע"ש. והמלבי"ם בארצות החיים (המאיר לארץ ס"ק יט) כתב להוכיח מדברי השאלתות דרב אחאי גאון (שאילתא קבו) דלא כהלבוש. ע"ש. וכן העירו בתורה תמימה (פרשת כי תצא), ובאורח נאמן (סק"ו). ורוב האחרונים הסכימו בזה לדברי המגן אברהם. אלא שבספר קף החיים (סק"ג) כתב להחמיר בדברי הלבוש.

²⁸ מ"ב שם יב

²⁹ עיין הלכה ברורה בירור הלכה סימן י סעיף ט שכתב על דברי המ"ב "דבריו נסתרים ממה שכתב בהדיא בשו"ת מהרי"ל החדשות (סימן ו'), שאם חתך הכנף בעגול לגמרי, לא מיפסלי הני תלתא משום תעשה ולא מן העשוי, דהתם הוא שנעשה בפסול, ושוב אין לו תקנה לעשות, אבל כהאי גוונא שנעשה בהכשר כשהיו לו ארבע כנפים, ואחר כך נחסר אחד, יחזור להכשרו כשהזרין ומתקנין הרביעית וכו'. וע"ש שהביא כמה ראיות לזה מהגמרא". וכתב "אאמו"ר מרן הראש"ל (וצ"ל) האריך בנידוננו בתשובה כת"י, והעיר על דברי המשנה ברורה מדברי כמה מהפוסקים הנ"ל, וכתב, שהיה מעשה אצל הרה"ג המקובל כמוהר"ר אפרים כהן זצוק"ל, והראה לו דברי הפוסקים הנ"ל, אלא שבכל זאת חשש לדברי המשנה ברורה והתירם שנית. ע"ש. ואחר שכתבתי כל הנ"ל, הראיתי הדברים לאאמו"ר מרן הראש"ל (וצ"ל), והסכים לכל האמור לעיל להקל בנידון דידן, ובפרט בהגלות נגלות דברי המהרי"ל, שכתב בהדיא להקל בנידוננו.

³⁰ דעת האגרות משה (או"ח ח"ב ס"א) דאף שהוא עשוי באריגה הוא פטור מציצית, דאין לזה חשיבות של אריגה כיון שאפשר לעשות ממנו בגד אף בלא אריגה, ולענין ציצית בעינן שהבגד יהא דומה לבגד צמר ופשתים שעשוי באריגה. ודעת האור לציון (תשובות ב' פ"ב שאלה ג) דכיון שעשאו כעין בגד חייב בציצית...
³¹ שו"ע ונו"כ שם ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואם נתכוין לבטל הראשונה, צריך לחתוך הראשונה³², ולאחר מכן רשאי ללבושו. ואם נתכוין להוסיף על הראשונה, לדעת מרן השלחן ערוך צריך לחתוך שתיהן, ולדעת הרמ"א כשרות בכל ענין³³, ודי בכך שיחתוך אחת מהן.

ז. טלית שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו

יבואר להלן דף מא. בעזה"ת

---

³² אפשר דדוקא נקט אבל אם חתך השניות פסול כיון דכבר ביטל הראשונות. מ"ב שם כ ולרמ"א אין קפידא.
³³ בין שנתכוין לבטל או נתכוין להוסיף ובין שחתך הראשונות או השניות. מ"ב שם כא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

